

T. Nowicki, Słownik biograficzny rządców parafii archidiaconatu pomorskiego w XVIII wieku, Lublin 2003, ss.297.

Streszczenie

Duchowieństwo parafialne stanowiło najliczniejszą grupę kleru. Najważniejszą natomiast pozycję w parafii spełniali przede wszystkim plebani ponoszący odpowiedzialność za działania duszpasterskie wobec parafian, ale także za sprawy materialne związane z posiadanym beneficjum. Prezentowany słownik dotyczy właśnie tej części kleru parafialnego posiadającego beneficja duszpasterskie w archidiaconacie pomorskim pomiędzy rokiem 1700 a 1799.

Opracowanie składa się z trzech zasadniczych części. Najobszerniejsza obejmuje biogramy rządców parafii ułożone w kolejności alfabetycznej uwzględniające najistotniejsze informacje z życia rządcy kościoła dotyczące np. daty (roku) i miejsca urodzenia i śmierci, pochodzenia stanowego i terytorialnego, miejsc kształcenia, uzyskiwania poszczególnych stopni święceń kapłańskich, pracy duszpasterskiej, otrzymywanych beneficjów i przechodzenia na inne, ewentualnej dalszej kariery kościelnej (posiadanie kanonii i prałatur, pełnienie funkcji urzędowych w dekanacie, konsystorzu czy też na dworze biskupa). Każdy biogram uzupełniony został szczegółowym opisem bibliograficznym.

Część druga to wykaz osiemnastowiecznych plebanów pomorskich uporządkowany według poszczególnych parafii. Uwzględnia on również okresy, w których dany pleban posiadał beneficjum parafialne. Wykaz ten nawiązuje dodatkowo do opublikowanego przez H.Mrossa Słownika biograficznego kapłanów diecezji chełmińskiej wyświęconych w latach 1821-1920. W ten sposób można ustalić dla wielu parafii wyczerpującą listę plebanów przynajmniej od początku XVIII wieku do 1920 roku.

W części trzeciej zostały zebrane najważniejsze informacje o pomorskich plebanach. Opracowano je w formie zbiorczych tabel analitycznych określających przykładowo liczbę plebanów, posiadane przez nich beneficja kapitulne, sprawowane dodatkowe funkcje, określające ich pochodzenie diecezjalne, stanowe, miejsca kształcenia, szafarzy święceń i wiek w chwili pierwszej instytucji na beneficjum. Tabele są punktem wyjścia do bardziej szczegółowego opracowania prozopograficznego plebanów archidiaconatu pomorskiego.